

M. N. Brézillon: *La dénomination des objets de pierre taillée*. Paris 1968, 411 strani s številnimi ilustracijami.

Obdelani kamni so često edini ostanki davne aktivnosti človeka. Če tipologija vedno natančneje določa oblike kamenega orodja, ki jih je treba razlikovati, da bi mogli iz njih vsaj do neke mere odčitati kulturni razvoj, potem mora biti izdelano tudi ustrezno poimenovanje, saj je oboje skoraj nerazdružno povezano. Namen in uporaba orodij sta nam slabo poznana. To se vidi že iz tega, ker je le ena skupina imenovana po funkciji (racloir, grattoir itd.). Drugo skupino sestavljajo orodja imenovana po najdiščih, kjer so jih našli prvič ali pa v tolikšnem številu, da so za najdišče značilna (pointe de la Gravette, burin de Noailles, itd.). V tretji skupini so orodja, ki so dobila ime po svoji specifični obliki (lame étranlée, triangle, itd.). Poleg teh je še precej posebnih (abrupt, limace, itd.). Vendar je najvažnejše, da bi se razumeli in bi vsak točno vedel, kaj ime pomeni. Čeprav se morda neverjetno sliši, si doslej še vedno bralec večkrat ni na jasnem, za katero orodje gre. Objavljene slike ali risbe le deloma rešujejo situacijo. Vedno več se pojavlja člankov, ki poskušajo problem reševati, toda v glavnem gre le za parcialne obravnave posameznih orodij. V enem delu in naenkrat ni mogoče vsega rešiti in tega knjiga, o kateri poročamo, sploh nima namena. Ker pa zajema vso materijo in jo obravnava sistematično, pomeni že to velik korak naprej.

Knjiga je razdeljena v dva dela. V prvem je najprej splošno obravnavana problematika poimenovanja in sistematike iz najrazličnejših vidikov. Sledi zanimivo poglavje o nastanku in razvoju potrebnega besednega zaklada. Dalje načrtno obdeluje izraze, ki imajo opisni pomen in tiste, ki kakorkoli označujejo dejanje, torej izdelavo artefakta. Ker gre le za izdelavo kamenih artefaktov in še to le s tolčenjem (brez glajenega orodja) preseneča, da je za to potrebnih 77 strani. Toda tekst ni umetno napihnjen; sledijo si termini, pomeni, razlage, citati, ilustracije in ničesar ni odveč, raje premalo. Vzrok za to je po eni strani bogastvo jezika, po drugi strani izredno obsežna tovrstna literatura v francoščini in tretjič gotovo tudi dejstvo, da obdelovanje kremenja ni tako preprosto, kakor se zdi.

Drugi leksikalni del obsega skoraj dve tretjini knjige. Zbrana in urejena po abecednem redu so vsa imena (seveda samo v francoskem jeziku) kamenih orodij. Ne samo tista, ki so ali so bila v splošni rabi, ampak tudi taka, ki jih je kdaj uporabil posamezen avtor. Za vsako ime je navedeno, kdo ga je prvi uporabil in kje. Dodana je razlaga, katera oblika je bila mišljena, največkrat kar s citatom. Navedene so razne definicije, kakor so jih formulirali kasnejši avtorji. Mnogo je opomb in opozoril na tipološko slična orodja.

Delu ni kaj očitati. Morebitne manjše napake, ki v tako obsežnem delu gotovo so, ne morejo ogroziti kvalitete. V leksikalnem delu, ki je sicer bogato ilustriran, bi pa vendar želeli še več risb, po možnosti za vsak termin, saj se je že dovoljkrat pokazalo, da besede niso dovolj. Celotna vrednost knjige je seveda omejena na francosko sfero oziroma na francosko literaturo. Za druge je pomen manjši in je omejen na pravilno razumevanje francoskih tekstov. Knjiga pa naj bi vzpodbudila enaka dela tudi v drugih jezikih, kar bi šele omogočilo pravilno vzporejanje in razumevanje.

Omenimo še seznam literature, ki sledi na koncu in navaja 900 del. Pri pregledovanju tega seznama spet ugotovimo, kako slabo so založene naše knjižnice. Zaradi te revščine ima knjiga za nas še dodaten pomen. Razne tipološke podrobnosti, ki jih ne moremo spoznati iz originalnih del, bomo vsaj tu in tam lahko našli v številnih podatkih te knjige.

M. Brodar